

JÄRVA TEATAJA

NELJAPÄEVAL, 15. APRILLIL 1943. A.

Toimetuse ja talituse: Paide, Turg 10, telef. 30. Ilmub teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval. Tellimishind Rmk. 1.— kuus. Peatoimetaja: Johannes Kaup. Väljaandja: Kirjastus Eesti Ajaleht. Paide Trükkikoja trükk

18. AASTAK. NR. 43. ÜRSIKNR. 8 PN.

Umbrohu visadusega

Meie lehe eelmises numbris vaatlesime siinkohal aja kutses ja käsku alga- vaks suureks lahinguks tagalas. Seda küsimust käsitledes ei tohi unustada mõningaid asjaolusid, millised on oma- nud suure tähenduse ja tähtsuse meie kõige lähemas minevikus ning omavad ka praegu.

Kõigil on veel selgesti mees, kuidas Stalin pöördus oma kurikuulsas raadio- kõnes 3. juulil 1941. vene inimese ma- dalamat tunde poole: „Punaarmee suunitud lahkimise korral... ei tule jätta vaenlasele ühtki vedurit, ühtki va- gunit, kilogrammi leiba ega liitrit põle- tusainet. Kõik väärtuslik varandus, see- hulgas värvilised metallid, vili ja põle- tussained, mida ei saa välja vedada, tuleb tingimata hävitada.“ Et see korraldus ei jäänud ainult käsuks, seda tõendavad hävitatud 7.510 hoonet, 225.500 veist, 52.363 hobust, 125.900 siga, 283.600 lammast, enamlaste rüüstamiskires kan- natanud 3.247 talu, millistel hävitati kõik või osa hooned ning eriti 55.000 tonni rüüstet ja nisu, mis oli meie riiklike viljasalvedes ja millest oleks jätkunud vabalt linnaelanike toidustamiseks 3—4 aastaks. Äärmiselt raskemgi 60.988 are- teeritud, küüditatud ja mobiliseeritud Venemaale viidust. Need olid pealegi meie parimad eluajast ja parima ter- vise juures olevad inimesed. Nemed olid meil ka töötajajaks.

Stalini sellise käsu siht on siit kõi- gile selge: hävitada eesti rahvas, kuna ei õnnestunud teda saata jama- mat Siberisse sunnitoole, kus lõpp oleks olnud päevselge, nüüd kindla nälja- surmaga.

Kuid eesti rahvas ei surnud nälga ega hävinud ka ühelgi teisel Stalini- meeldival viisil. Ta oli tugevam sise- aasia umbrohus, sümboliseerides võr- dust kasutades võiks ütelda — ta omas um- brohu jõu kahe ja enamkordselt ning võitis teda hävitada tahva umbrohu jõu. Millega on see aga seletatav? — Kõige pealt küll määratu viitsusega, kuid suuresti ka sellega, et viimimata asuti ühiste pingutustega leevendama Stalini käskide poolt tekitatud häda ja viletsust. Ühiste pingutustega asuti kor- raldama elu ja saavutati seega tohutuid tulemusi. Tänu neile ühiste pingutus- tele suudeti lõpetada kevadised põllu- tööd õigeaegselt, samale asjaolule tänuks teostati sügisel koristamistööd ja kind- lustati igapäevane leib ka linnade elanikkonnale.

Need saavutused hooajalistel põllu- töödel õnnestusid aga peamiselt seetõttu, et linlane ka ise tõttas maale põllutöö- le — abistama põllumeest tema ülejü- kävats pingutustes. Tuhanded linnased aastate jooksul mingit kokkupuutumist tegelike talutöödega, läksid nüüd maale, pannes kõhklematult käed külge igale etteastatavale tööle. Suurem osa linna- dest tulnud lõikusabilistest tõendas te- geliku tööga, et hea tahtmise juures võib ka linlane võrdlemisi lühikese aja jooksul kohaneeda lihtsamale maatöödega. Siinjuures ei saa jätta kahe silma vahele asjaolu, et mõõduvõrd aastal aitas viljakoristustööde õigeaegsele lõpe- tamisele õige suurel määral kaasa ka soodus ilmastik (kuivad, päikeselised il- mad) viljakoristamisaajal.

Neist tõsiasjadest tulevad teha tea- tavad järeldused.

On selge, et uus külvikava, kus pea- rõhk koondatud töönduslike põllukul- tuuride — toidutarvilise, kartuli ja lina kasvupinna laiendamisele, nõuab suure- mat tööpanust põllumajandustöödel kui mõõduvõrd aastal. Samuti ei saa jätta lootma ka soodsas ilmastiku väljajavaatele. Mis puutub aga olemasolevasse tööjõusse taludes, siis on see veelti vähenenud, sest osa nooremaid mehi on vahepeal siirdunud rindele ja eesti leegioni, täit- ma oma kohust kodumaa vastu.

Sellest järeldub, et käesoleval aastal tulevad põllumajanduse juhtida ka need nähtamatud või poolikult rakendatud tööjõu varud linnades, maa-asulais ja väikekohtade pidajate perekondades, kes mõõduvõrd aastal ei lõõnud kaasa põl- lumajanduse töölahingu rindel. Nagu vastavad andmed tõendavad, on meil veel üksikuid piirkondi, kus tööjõud põl- lumajanduses ei ole kaugeltki veel ra- kendatud sajaprotsendiliselt. Sama võib ütelda ka linnade ja alevite tööjõu- varude kohta.

Siin leidub veel jõudetööjõude ni- hästi üksikute, kindla elukutsega mees- isikute, naiste ja kasvava noorsoo esi- tajate näol. Kui mõõduvõrd aastal see nähtamatu või osaliselt nähtav tööjõu reserv ei leidnud veel rakendust häda-

Enamlased kaotasid laeva ja 48 lennukit

Tuneesias löödi, osalt vasturünnakutega, tagasi mitmed rünnakud rinde läänelõigule

Juhi peakorterist, 14. apr.: Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Idarindel tekkis ainult üksikute löku- des kohaliku tähtsusega võitlustegevus. Ohujõud jätkasid oma rünnakuid vaenlase positsioonidele ja järeleöö liiklusele ning uputasid Kalastaja poolsaare vetes 2000-brt laeva. Kahe omakaotuse juures hävitati 48 nukk lennukit.

Tuneesias löödi mitu vaenlase rünnakut rinde läänelõigule osalt vasturünnakutega tagasi. Lõunalõigul lähenes vaenlane tuge- vate jõududega saksa-itaalia positsioonide- le ja teostas luurerünnakuid, millised aga nurjusid.

Tagajärjetult rünnakuid saksa konvoile norra läänepoolsele ees tulistati alla 5 briti torpeedo- ja pommitlennukit. Okupeeritud lääne piirkondades töid jahilennukid ja laevastiku õhutorje 4 lennukit alla.

Täna päeva varastel hommikutundidel heitsid vaenlase lennukid mõningaid pom- me asulaile Saksa lahe ääres.

Soome sõjateade

Helsingi, 14. 4. Maarimeel kohta ei ole midagi teatada. Soome lahe kohal tulis- tasid soome jahilennukid ühe vaenlase sõõltpommitlennuki alla.

Tabati Tripolise sadamasead- meid

Roomast, 14. 4. (DNB). Vaenlase sur- ve Tuneesia rinde läänelõigul peatati meie vägede ägedate vasturünnakutega. Teljeri- kide lennukite üksused tabasid õistel rün-

Vaprad saksa grenadeerid, kes sõja ulatuse ja rangu se juures pidid kannatama äär- misel pingutusi ja kelle võidud kuuluvad kuulsusrikkaimate kanglastegude hulka, naera- tavad kevade saabumisel jälle.

nakutel vaenlase järeleöölinde eesmäkke kui ka Tripolise sadamaseadmeid.

Inglise ohujõud pommitasid asulaid Li- guurias, Sitsiilias ja Sardiinias. Tsiviilelanik- konnas on 25 surnut ja 30 haavatut. Ohu- torje tulistas ja meie jahilennurid 4 lennu- kit alla.

Jaapani laevastik kontrollib Vaikse ookeani kaguosa

Stokholmist, 14. 4. (DNB). Negu- inglise teadetebüro avaldab, mõnasa kind- ral McArthur, et Jaapani laevastik teostab kontrolli Vaikse ookeani kaguosas. Et teos- tada Austraalia kaitset, oleks vajalik saavu- tada absoluutset ülevalõimu õhus.

Juba mõtegi on ebaseadlik

Stokholmist, 14. 4. (DNB). „Meie olemasolevate laevade läbi niipalju laevu ka- tanud, et vaid mõte sellele on ebaseadlik igale inglasele.“ kirjutab Daily Herald sõ- javäeline kaastööline eriarvamus. Alveela- vade oht oleval raske. Avalikkuse ees ho- takee saladuseks selle ohu suur ulatus.

Pettumus Birmas

Genfi, 14. 4. (DNB). Birma lootus- rikkalt alatud Briti-India sõjaretk on lõpe- nud pettumusega, kirjutab Daily Telegraphi erikorrespondent Kalkuttast. Jaapani poisi- sioonid osutusid tugevamaiks, kui seda Briti pool arvat. Peale selle ei olnud mereväh- ülemjuhatusel võimalik otsustaval silmapil- gul anda tarvilikku laevavarumi.

Jälle 138.500 brt vaenlase laeva- ruumi merepõhja

Idarindel oli ainult kohaliku võitlustegevus. — Vahemerel uputati 2 vaenlase alveelaeva

Eriteade

Juhi peakorterist, 13. apr.: Sõjajõu- dade ülemjuhatus teatab:

Pausitu võitluskätkuna ründasid sak- sa alveelaevad Põhja-Atlandil Inglis- maale minevat raskeilauditud konvoit. Silajuures ning üksikjahi Kariibi mer- res ja Lõuna-Aafrika ranniku ees upu- tati 21 laeva, mahuga 138.500 brt. Peale selle torpedeeriti veel 6 laeva.

Juhi peakorterist, 13. apr.: Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Idarindel mõõduvõrd kohaliku võitlus- tegevuse juures üldiselt vaikselt. Tugevad ohujõudude üksused ründasid rinde mitmes

paigas ja vaenlase tagala-alal positsioone, üksuste majutuspalku, järeleöökolonne, raud- tee-eesmäkke ja ohujõudude toetuspunkte.

Tuneesias arenesid meie üksuste liikum- sed põhja pool Kairuan Sousee joont kava- kohaselt. Järeleööd häirisid vaenlase liik- mist. Ohujõud katsid mõjuvalt saksa-itaalia üksuste liikumisi ja pommitasid mõõduvõrd õõl hea eduga laevaeesmäkke ja järeleöö ladusid Bone sadamas.

Vahemerel hävitasid saksa alveelaevade hävitajad 2 vaenlase alveelaeva.

Vaenlase lennukid ründasid õõl vastu 13. aprilli mõningaid asulaid Ida Preisimaal, eelkõige Königsbergi, kild- ja süütepom- midega. Elanute liinaosades, haiglas ja üli- kooli hoones tekkis kahjusid.

Okupeeritud läänepiirkondade ja norra ranniku ruumis tulistati alla 4 briti lennukit.

Seemnevilja ja seemnekartu- lite müüjatele lisapreemiaid

Seemnetarvilja toidu- ning seemnekar- tulite müügi korral põllupidajate poolt on nende hävituste andmiseks kehtestatud vastavad premeerimise juhendid.

Teravilja müügi eest, mis on Kindralko- missari poolt lubatud või tunnustatud seem- nevilja, antakse põllumajanduslikule toot- leja iga müüdü 1000 kg. tunnustatud kõrgaretiseemne eest 10 preemia punkti, iga müüdü 1000 kg. tunnustatud järeleöö- viseemne eest 8 preemiapunkti ja iga müü- dü 1000 kg. lubatud müügisemne eest 5 preemiapunkti. Peale selle saavad seemne- vilja müüjad hüvituseks tavallise teravilja preemia, s. o. iga müüdü 1000 kg. tera- vilja eest kas 4 või 3 preemiapunkti, ole- nevalit, kas teravilja oli müüdü enne või pärast 1. veebruari s. a.

Seemnevilja peab olema müüdü Eesti Seemnevilja Ühisuse kokkusu- punktidele ajavahemikus 1. sept. 1942. a. kuni 31. august s. a. või müüdü otse põllupidajale kas mõõduvõrd stigis- külvi- või käesoleva kevadküvi hooaja kestel. Seemnevilja müügil kuu- luvad premeerimisele rukis, nisu, oder ja kaer.

Põllupidajad, kes on oma kartulinor- mi täitnud vähemalt 80 prots. suur- ses 1942-43 aasta saagist hiljemalt 10. maiks s. a., saavad normipreemia iga müüdü 1000 kg. kartuli eest 2 preemiapunkti. Need põllupidajad aga,

JUHT JA DUCE KOHTUSID

Saavutati täielik üksmeel kõigis sõ- jalistes ja poliitilistes küsimustes

Juhi peakorterist, (DNB) Juhil ja Duce oli 7. kuni 10. aprillini kokkusa- mine.

Duce saatsid Itaalia kindralstaabi ülem armeekindral Ambrosio, välisajade riigi- sekretär Bastianini, Itaalia välisministee- riumi ametnikud ja Itaalia ülemjuhatus ehitserid.

Koos Juhiga olid kokkusaamisele ilmu- nud: riigimarssal Hermann Göring, Saksa välisminister von Ribbentrop, sõjajõudude ülemjuhatus Jeff kindralfeldmarssal Keit- tel, sõjalaevastiku ülemjuhataja suuraad- minal Dönitz ja maavägede kindralstaabi ülem kindral Zeitzler.

Saksa suursaadik Roomas von Macken- sen ja Itaalia suursaadik Berliinis Dino Alfieri võtsid samuti kokkusaamisest osa. Ühtsuse läbirääkimistes käsitleti üli- dist poliitilist olukorda ja ka kõiki ühis- se sõjapidamise puutuvaid küsimusi. Kõi- gli aladel tarvitusele võtivate abinõude suhtes saavutati täielik üksmeel.

Juht ja Duce väljendasid uuesti oma ja oma rahvaste kindlat otsustavust jaakata sõda kõigi jõudude toetuse rakendamise teel kuni lõpliku võiduni ja kuni on lõpli- kult kõrvaldatud iga hädaohu, mis tulevi- kus võiks hävitada Euroopa-Aafrika ruu- mi läänest ja idast.

Neid ühiseid eesmäkke, mida teljeriigid Euroopa tsivilisatsiooni kaitseks ja rahvas- te õiguste vaba arengu ja koostöö huvides taotlevad, kirjalikult uuesti. Kolmikpaktis liitunud rahvaste võit peab kindlustama Euroopale niisuguse rahu, mis võimaldaks kõigile rahvastele koostöö nende ühiste hu- vide põhjal, ja millele järgneks maailma majanduslike varude õiglane jaotus.

Läbirääkimised Juhi ja Duce vahel ja nende kaastööliste mõttevahetuse mõõduvõrd suurima südamega vaimus.

Duce telegramm Juhile

Juhi peakorterist, 13. 4. (DNB). Saksa riigipiiri ületamisel saatis Duce Juhi- le telegrammi, milles ta ütles: „Olen jälle- gi ja suure rahuldusega veendunud südä- likus ühtluses, eesmärkides ja tegudes, mis meie mõlemad rahvused selles sõjas ühen- davad, mida nad jätkavad vahetult kuni ot- sustava võiduni, luues Euroopale tema rah- vuste poolt oodatud õiglase rahu.“

Riigisekretär Bastianini saatis riigi välis- ministritele telegrammi, milles väljendab oma rõõmu selle üle, et ta Saksa ja Ita- liale tähtsaid küsimusi siira kooskõla vaimus ja usus ühisesse võitu on võinud käsitada.

Rootsi kaotanud 168 laeva mahuga 485.706 brt

Stokholmist, 14. 4. (DNB). Rootsi kommerts-kollegium annab kokkuvõtte Rootsi kaubalaevakaotuste kohta. Sellele vastavalt on kaubalaevastik osalt inglise aegepingus sõites praeguses sõjas kaotanud 168 laeva, kokku 485.706-brt. mahuga ja 12 kalurilaeva. Sealjuures on saanud surma 1134 meremeest, nendest 345 välismaalased.

Austraallased on rahulud

Stokholmist, 14. 4. (DNB). Austraalia välisminister Ewart seletas peale konverentsi Valger Majas, et tähendaks endatappu, kui japanlastele antakse aega nende võite kind- lustada ja laiendada. Austraallasi teeb rahu- taks mõte sõja pikalevenimisest Vaikse ookeani kaguosas.

Briti sõjaväeline saatkond Kremlis

Stokholmist, 14. 4. (DNB). Stalin võttis Moskvas vastu esmaspäeval Briti sõjaväelise saatkonna, nagu teatab Briti teadetebüroo.

Briti sõjakulud 15 milj. naela päevas

Stokholmist, 14. 4. (DNB). Inglise alam- kojasa teatas varakansir eelarve arutamisel, et sõjakulud ulatuvad nüüd 15 milj. naelale päevas.

kes on täitnud oma kartulinormi üle 100 prots., saavad ülenormipreemiaid poolteisekordse suuruses.

Seemnekartulite müügi korral antak- se kartulinormile peale nimetatud tava- liste normipreemiaid veel lisapreemiaid kartulite eest, mis on tunnustatud Kind- ralkomissari poolt seemnekartuliteks. Nii saab iga müüdü 1000 kg. tunnus- tatud eliit- ja kõrgaretiskartuli eest 6 preemiapunkti, iga müüdü 1000 kg. tunnustatud järeleööli A klassi kartuli eest 5 preemiapunkti, iga müüdü 1000 kg. tunnustatud järeleööli B klas- si kartuli eest 4 preemiapunkti ja iga müüdü 1000 kg. lubatud müügisemne kartuli eest 3 preemiapunkti.

Loetletud lisapreemiaid osaliseks saa- vad need seemnekartuli müüjad, kes kuni 15. maini s. a. toimetavad oma tunnustatud seemnekartuli kogused Rumburg-Tuberg ja Ko firma kokku- ostupunktidesse.

Eelpool loetletud üks preemiapunkt annab õiguse selle omanikult osta vabal valikul kas 0,5 kg. suhkrut, 3 kg. soola, 10 gr. sahariini, 0,5 ltr. viina, 0,5 ltr. valgustusainet „Alka“ või 40 paberossi ehk 100 kesta.

